

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Historia Naturalis Et Experimentalis, Ad condendam Philosophiam: sive
Phænomena Universi: quæ est Instaurationis Magnæ Pars tertia.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

HISTORIA NATURALIS ET EXPERIMENTALIS,

Ad contentandam
PHILOSOPHIAM:

sive
Phænomena Universi: quæ est Instaurationis Magnæ
Pars tertia.

Monendi utiq; sunt Homines, & per Fortunas suas rogandi, atq; obsecrandi, ut animos submittant, & scientias in Mundo Mavore querant: quoniam de Philosophia vel cogitationem abijciant, vel modicos saltem & tenues fructus ex illa sperent, usq; dum Historia Naturalis, & Experimentalis, diligens & probata, comparata sit, & confecta. Quid enim sibi volunt ista Cerebella Hominum, & potentes Nuges? Fuerunt apud antiquos, placita Philosophorum valde numerosa; Pythagoræ, Philolai, Xenophanis, Heiacti, Empedoclis, Parmenidis, Anaxagoræ, Leucippi, Democriti, Platonis, Aristotelis, Theophrasti, Zenonis, aliorum. Hi omnes Mundorum argumenta, tanquam Fabularum pro arbitrio confinxerunt, easq; Fabulas suas recitarunt, publicarunt: alias magis concinnas certe, & probabiles, alias duriores. At nostris seculis, propter instituta Scholarum, & Collegiorum, cohibentur ingenia magis. Neq; propterea omnino cessarum est; Patricius, Tullius, Brunus, Severinus Dams, Gilbertus Anglicus, Campanella, scenam tentarunt, & novas Fabulas egerunt, nec plausu celebres, nec argumento elegantes. Num hæc miramur? Quasi vero non possint infinita oriri huiusmodi placita, & Sæcæ, omnibus sæculis? Neq; enim est, aut erit, huiusce rei finis aliquis, aut modus. Alius aliud arripit, alius alia placet; nihil est luminis fisci, & aperti; quisq; ex Phantasia sua, cellulis, tanquam ex specu Platonis philosophatur, ingenia sublimiora, acutius, falsius; tardiora, minore successu, sed aqua pertinacia. Quin non ita pridem, ex quorundam Virorum doctorum, & prout aunc sunt, res excellentium disciplina, scientia (credo propter Varietatis, & Licentia tadia) infra certos, & descriptos Auctores coeherentur, atq; ita cohibita, senioribus imponuntur, adolescentibus instillantur; ut jam quod cavillatus est Cicero in Cæsaris annum) Stella Lyra ex edicto oriatur; & Auctoritas pro Veritate, non Veritas pro Auctoritate sit. Quod genus Institutionis, & Disciplinæ, ad usum præsentem egregie valet; sed idem meliorum indicit exitium. Nimirum primorum Parentum Peccatum, & lumen, & imitamur. Illi Dei similes esse voluerunt, Posteri eorum adhuc magis. Etenim Mundus creamus, Natura præsumus, & dominamur; omnia ita se habere volumus, prout nostra Fatuitati consentaneum fore videtur, non prout Divina Sapientia, nec qualia inveniuntur in rebus ipsæ; nec esse an Res, aut Ingenia magis torquemus; sed plane Sigilla Imaginis nostræ, Creaturis, & Operibus Dei imprimimus, non Creatorum Sigilla eum cura inspicimus, & agnoscimus. Itaq; non immerito iterum de Imperio in Creaturas decidimus; & cum post lapsum Hominis, ubi hominum dominatio nonnulla in Creaturas reluctantes relicta fuerit, ut per verus & solidas artes, subigi & flecti possint, id ipsum ex insolentia nostrâ, & quia Dei similes esse volumus, & propria Rationis dictamina sequi, maxima ex parte amittimus. Quamobrem si qua est erga Creatorem Humilitas, si qua Operum eius Reverentia & Magnificatio si qua Charitas in Homines, & erga necessitates, & arumnas humanas relevandas Studium, si quis Amor Veritatis in Naturalibus, & Odium Tenebrarum, & Intellectus purificandi Desiderium, orandi sunt Homines iterum atq; iterum, ut missi paulisper, aut saltem sepositis Philosophiis istis voluticis, & præposteris, quæ Thebes Hypotheseibus anteposuerunt, & Experimentiam captivam duxerunt, atq; de Operibus Dei triumpharunt; summissæ, & cum veneratione quadam, ad Volumen Creaturarum evolendum accedant; atq; in eo moram faciant, meditentur, & ab opinionibus abluti, & mundi, castæ, & integre versentur. Hic est ille Sermo, & Lingua, qui exiti in omnes fines terra; nec confusionem Babylonicam passus est; Hunc perdiscant Homines, & repuerascentes, atq; iterum Infantes facti, Abecedaria ejusdem in manibus habere dignentur. In Interpretatione autem ejus eruenta, atq; enucleanda, nulli operæ pareant, sed strenue procedant, persistant, immoriantur. Cum igitur in Instauratione nostrâ, Historiam Naturalem, qualis sit in ordine ad finem nostrum, in tertia Operis parte collocaverimus; hanc rem prævertere & statim aggredi visum est. Est enim haud pauca, easq; ex præcipuis, super sint in Organo nostro absolvenda, tamen consilium est, universum Opus Instaurationis, potius promovere in multis, quam perficere in paucis, hoc perpetud, maximo cum ardore, qualem Deus Mentibus, ut plane confidimus, addere solet) appetentes, ut quod adhuc nunquam tentatum sit, id ne iam frustra tentetur. Simul subijt animum illa cogitatio: Spargi proculdubio per Europam, complura Ingenia, capacia, libera, excelsa, subtilia, solida, constantia. Quid si quis tali Ingenio præditus, rationem, & usum Organi nostri capiat, probe? Tamen non habet, quid agat nec quomodo se ad Philosophiam comparet, aut accingat. Si esset res, quæ lectione Librorum Philosophicorum, aut disputatione, aut meditatione perfeci posset, sufficeret fortasse ille, quisquis sit, & abunde illud præfaret. Quod si ad Historiam Naturalem, & Experimenta Artium, illum remittimus, (id quod facimus) hæret, non est Instituti ejus, non Otij, non Impense. Atqui non est postulandum nobis, ut quis vetera dimittat, antequam in possessionem Meliorum inducat. Postquam autem Natura, & Artium Historia, fidelè & copiosa, collecta, & digesta fuerit, atq; veluti ante oculos Hominum posita, & explicata; non tenuis est spes. Ingenia, de quibus diximus, grandia (qualia & in antiquis Philosophis vigerunt, & adhuc non raro reperiuntur) cum tanta antehac fuerint efficacia, ut veluti ex Scalmo aut Concha, (rara scilicet Experientia, & frivola) Naviculas quadam Philosophia, admirabili structura, quoad officium, edificaverint; multo magis postquam Sylvam, & Materiem nacta sint, solidiores structuras excitatura; idq; licet via veteri pergere malint, nec via nostri Organi (qua ut nobis videtur, aut unica est, aut optima) uti. Itaq; huc res redit, ut Organum nostrum, etiam si fuerit absolutum, absq; Historia Naturali, non multum; Historia Naturalis absque Organo, non parum, Instaurationem Scientiarum sit provecutura. Quare omnino, & ante omnia, in hoc incumbero, satius, & consultius visum est. Deus Vniuersi Conditor, Conservator, Instaurator, hoc Opus, & in ascensione ad Gloriam suam, & in descensione ad Bonum humanum, pro sua erga Homines Benevolentia, & Misericordia, protegat & regat, per Filium suum unicum, Nobiscum Deum.

NORMA HISTORIÆ PRÆSENTIS.

Quamvis sub finem ejus partis Organi nostri, quæ edita est, præcepta de Historia Naturali & Experimentalis conscripserimus; visum est tamen, huius, quam nunc agredimur, Historiæ Normam, & Figuram, & accuratius describere, & succinctius, Titulis in Catalogo comprehensis, qui pertinent ad Concreta, Titulos, de Naturis Abstractis, (quarum ibidè, ut Historiæ Relativæ, mentione fecimus,) super addimus.

Hæ sunt,